

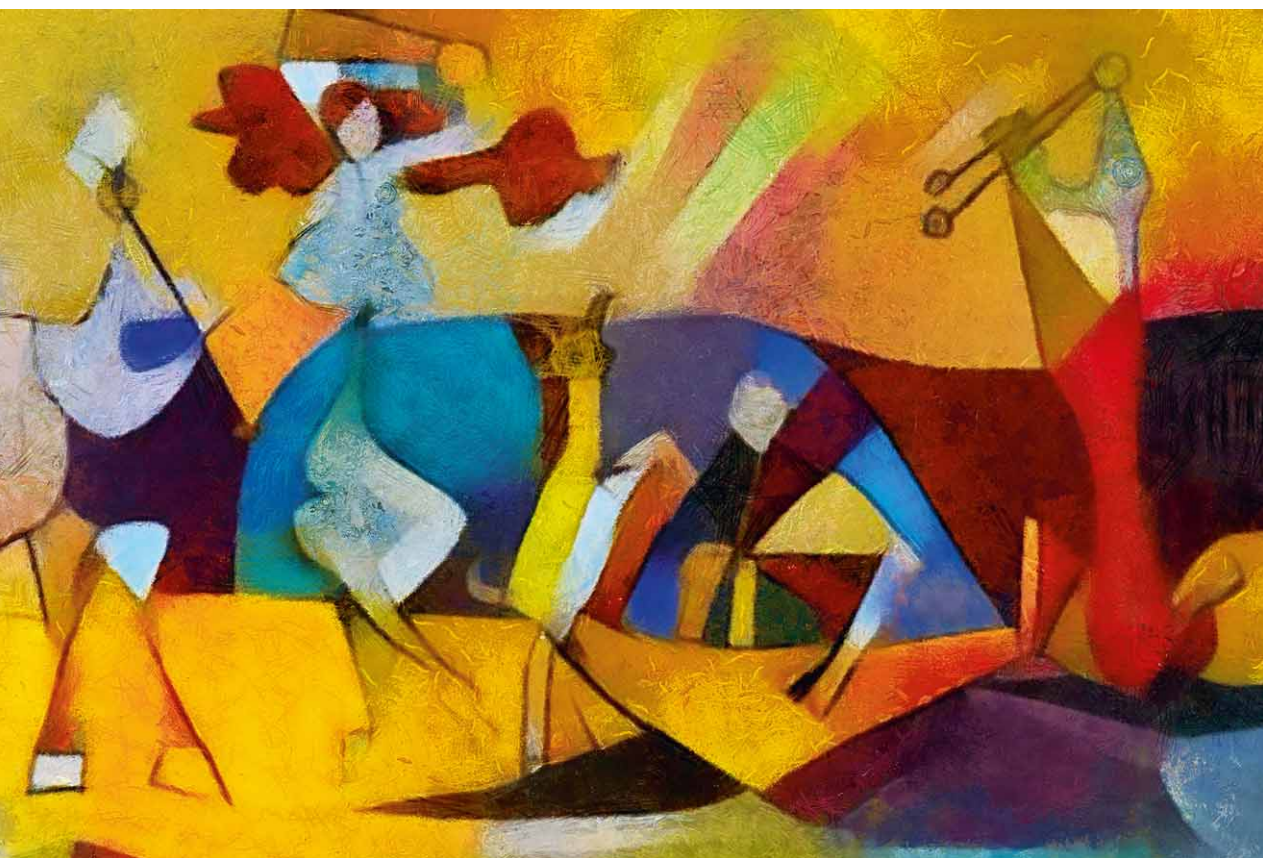
Petr Pohunek, Jana Tuková, Petr Kořátko a kolektiv

Dětská pneumologie

2., přepracované a doplněné vydání

**Děkujeme společnostem, které v této publikaci inzerují
nebo její vydání jiným způsobem podpořily**

(v abecedním pořadí):

- **Aidian Oy, odštěpný závod CZ**
- **Angelini Pharma Česká republika s.r.o.**
- **AstraZeneca Czech Republic s.r.o.**
- **DiaSorin Czech s.r.o.**
- **GlaxoSmithKline, s.r.o.**
- **Linde Gas a.s.**
- **Olivova dětská léčebna, o.p.s.**
- **Vertex Pharmaceuticals (Czech Republic) s. r. o.**

Petr Pohunek, Jana Tuková, Petr Kořátko a kolektiv

Dětská pneumologie

2., přepracované a doplněné vydání

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

prof. MUDr. Petr Pohunek, CSc., MUDr. Jana Tuková, Ph.D., MUDr. Petr Koťátko

Dětská pneumologie

Druhé, přepracované a doplněné vydání

Editori:

prof. MUDr. Petr Pohunek, CSc.

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Jana Tuková, Ph.D.

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Petr Koťátko

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

První plicní ambulance s. r. o., Praha

Olivova dětská léčebna o. p. s., Říčany u Prahy

Kolektiv autorů:

MUDr. Václava Adámková, Ph.D.

MUDr. Katarína Beránková, Ph.D.

MUDr. Zuzana Blechová, Ph.D.

MUDr. Markéta Bloomfield, Ph.D.

MUDr. Michaela Čepelová, Ph.D.

MUDr. Karolína Doležalová, Ph.D.

MUDr. Tereza Doušová, Ph.D.

MUDr. Marcela Dvořáková

MUDr. Petra Dvořáková

MUDr. Mahulena Exnerová

MUDr. Nabil El-Lababidi

MUDr. Kateřina Fabiánová, Ph.D.

Mgr. Aneta Frajtová

doc. MUDr. Jana Haberlová, Ph.D.

Mgr. Prokop Havrda

MUDr. Petr Honomichl

MUDr. Hana Hrdinová

MUDr. Petr Hubáček, Ph.D.

RNDr. Jan Chlumský

MUDr. Daniela Chroustová, Ph.D.

Mgr. Anna Irving

prof. MUDr. Pavel Jansa, CSc.

MUDr. Tereza Jeník

MUDr. Michal Jurovčík

MUDr. Petra Keslová, Ph.D.

MUDr. Jan Kolařík

MUDr. Petr Koťátko

MUDr. Václav Koucký, Ph.D.

MUDr. Veronika Koukolská

MUDr. Barbora Kučerová, Ph.D.

doc. MUDr. Helena Lahoda Brodská, Ph.D.

prof. MUDr. Ing. Lukáš Lambert, Ph.D.

MUDr. Daniela Marková

MUDr. Vendula Martinů

MUDr. Josef Nebesař

Mgr. Josef Nejezchleba

MUDr. Otakar Nyč, Ph.D.

MUDr. Jaromír Paukert

MUDr. Tomáš Paul

Mgr. Jana Plešková

prof. MUDr. Petr Pohunek, CSc.

doc. MUDr. Iva Příhodová, Ph.D.

prof. MUDr. Petr Sedláček, CSc.

MUDr. Veronika Skalická

doc. PaedDr. Libuše Smolíková, Ph.D.

MUDr. Tamara Svobodová, CSc.

MUDr. Dana Šašková, MBA

Mgr. Petra Štefanová

MUDr. Jan Šulc, CSc., FCCP

MUDr. Jana Tuková, Ph.D.

MUDr. Jiří Uhlík, Ph.D.

Recenzent:

doc. MUDr. Jozef Hoza, CSc.

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

Vydání odborné knihy schválila Vědecká redakce nakladatelství Grada Publishing, a.s.

Obrázky 1.5, 1.7, 1.8, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 5.6, 6.6, 6.7, 8.2, 9.5, 14.6, 17.1, 23.1, 29.2 a 29.3 nakreslil Jiří Hlaváček. Ostatní obrázky dodali autoři. Fotografie dětí byly pořízeny s jejich souhlasem i s písemným informovaným souhlasem jejich rodičů.

Cover Photo © shutterstock.com, 2023

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2023

© Grada Publishing, a.s., 2023

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 8919. publikaci

Šéfredaktorka lékařské literatury MUDr. Michaela Lizlerová

Odpovědná redaktorka Mgr. Eliška Belinová

Sazba a zlom Radek Hrdlička

Počet stran 712

2., přepracované a doplněné vydání (v Gradě první), Praha 2023

(1. vydání 2018)

Vytiskla tiskárna FINIDR, s.r.o., Český Těšín

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v této knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění však pro autory ani pro nakladatelství nevyplývají žádné právní důsledky.

ISBN 978-80-247-2235-1 (pdf)

ISBN 978-80-271-3713-8 (print)

Seznam autorů

Editori

prof. MUDr. Petr Pohunek, CSc.

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Jana Tuková, Ph.D.

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Petr Koťátko

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice, Praha

První plicní ambulance s. r. o., Praha

Olivova dětská léčebna o. p. s., Říčany u Prahy

Autoři

MUDr. Václava Adámková, Ph.D.

Klinická mikrobiologie a ATB centrum, Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Katarína Beránková, Ph.D.

Children's Ward, Cumberland Infirmary, North Cumbria Integrated Care NHS Foundation Trust, Carlisle, United Kingdom

MUDr. Zuzana Blechová, Ph.D.

Klinika infekčních nemocí 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice Na Bulovce, Praha

MUDr. Markéta Bloomfield, Ph.D.

Ústav imunologie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Michaela Čepelová, Ph.D.

Klinika dětské hematologie a onkologie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Karolína Doležalová, Ph.D.

Pediatrická klinika 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní Thomayerovy nemocnice, Praha

MUDr. Tereza Doušová, Ph.D.

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha
MyClinic s.r.o., Praha

MUDr. Marcela Dvořáková

Klinika zobrazovacích metod 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha
Klinika JL – MR, s.r.o., Praha

MUDr. Petra Dvořáková

Ústav histologie a embryologie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, Praha

MUDr. Mahulena Exnerová

Dětské oddělení a Oddělení dlouhodobé a intenzivní ošetrovatelské péče pro děti (DIOP) Nemocnice Hořovice, NH Hospital a.s.
Cesta domů, z.ú.

Klinika paliativní medicíny 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

Sekce dětské paliativní péče České společnosti paliativní medicíny České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně

MUDr. Nabil El-Lababidi

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Kateřina Fabiánová, Ph.D.

Státní zdravotní ústav, Oddělení epidemiologie infekčních nemocí, Praha

Mgr. Aneta Frajtová

Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

doc. MUDr. Jana Haberlová, Ph.D.

Klinika dětské neurologie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

Mgr. Prokop Havrda

Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Petr Honomichl

Respiračně-alergologická ordinace, STOPED s.r.o., Plzeň

MUDr. Hana Hrdinová

Klinika zobrazovacích metod 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha
Radiodiagnostická klinika 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Petr Hubáček, Ph.D.

Ústav lékařské mikrobiologie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

RNDr. Jan Chlumský

Antidopingový výbor ČR, Praha (do roku 2019)

MUDr. Daniela Chroustová, Ph.D.

Ústav nukleární medicíny 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

Mgr. Anna Irving

Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

prof. MUDr. Pavel Jansa, CSc.

II. interní klinika 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Tereza Jeník

Dětské oddělení a Oddělení dlouhodobé a intenzivní ošetrovatelské péče pro děti (DIOP) Nemocnice Hořovice, NH Hospital a.s.
Dětská pneumologie a alergologie Diagnostického centra Nemocnice Hořovice NH Hospital a.s., Praha

MUDr. Michal Jurovčík

Klinika ušní, nosní a krční 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Petra Keslová, Ph.D.

Klinika dětské hematologie a onkologie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Jan Kolařík

III. chirurgická klinika 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Petr Kořátko

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze
První plicní ambulance s. r. o., Praha
Olivova dětská léčebna o. p. s., Říčany u Prahy

MUDr. Václav Koucký, Ph.D.

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha
Olivova dětská léčebna o. p. s., Říčany u Prahy

MUDr. Veronika Koukolská

Klinika zobrazovacích metod 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Barbora Kučerová, Ph.D.

Klinika dětské chirurgie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

doc. MUDr. Helena Lahoda Brodská, Ph.D.

Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

prof. MUDr. Ing. Lukáš Lambert, Ph.D.

Radiodiagnostická klinika 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Daniela Marková

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Vendula Martinů

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Josef Nebesař

Léčebné lázně Lázně Kynžvart (do roku 2022)

Mgr. Josef Nejezchleba

Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Otakar Nyč, Ph.D.

Ústav lékařské mikrobiologie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Jaromír Paukert

Alergologická a imunologická ambulance, dětské oddělení Oblastní nemocnice Kolín
Dětská ambulance JP ALPED MEDICA, Vrchlabí

MUDr. Tomáš Paul

Antidopingový výbor ČR, Komise pro terapeutické výjimky, Praha (do roku 2019)

Mgr. Jana Plešková

Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

prof. MUDr. Petr Pohunek, CSc.

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha
Ambulance alergologie a pneumologie, Synlab Czech s.r.o., Praha

doc. MUDr. Iva Příhodová, Ph.D.

Neurologická klinika 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze
Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

prof. MUDr. Petr Sedláček, CSc.

Klinika dětské hematologie a onkologie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Veronika Skalická

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha
IMMUNO-FLOW, s. r. o., Praha

doc. PaedDr. Libuše Smolíková, Ph.D.

Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha
Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze – Centrum komplexní péče pro děti s perinatální zátěží

MUDr. Tamara Svobodová, CSc.

Klinika dětí a dorostu 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, Praha
Dětská pneumologie a alergologie Diagnostického centra Nemocnice Hořovice, NH Hospital a.s., Praha

MUDr. Dana Šašková, MBA

Léčebné lázně Lázně Kynžvart

Mgr. Petra Štefanová

Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, Praha

MUDr. Jan Šulc, CSc., FCCP

První plicní ambulance, s.r.o., Praha

MUDr. Jana Tuková, Ph. D.

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Jiří Uhlík, Ph.D.

Ústav histologie a embryologie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, Praha

Recenzent

doc. MUDr. Jozef Hoza, CSc.

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

ERDOMED®

erdosteín

LÉČÍ
DÝCHAČÍ
CESTY

Antibakteriální mukolytikum

Bronchoprotektivum¹

Registr
ERICA²

Hlavní závěr:

95,6 %
sledovaných dětí s ARI nepotřebovalo
antibiotika při léčbě Erdomedem

Zkratky: ARI – akutní respirační infekce

Literatura: 1. Aktuální SPC přípravku. 2. Kopřiva F.: Sledování ATB léčby dětských pacientů s recidivujícími respiračními infekcemi v letech 2013–2015 a Erdosteínu, aneb co nám řekla „ERICA“. Vox Paediatricae 2017;1:42-44.

Zkrácená informace ERDOMED: S: Erdosteínem 300 mg v 1 tvrdé tobolce, 35 mg v 1 ml perorální suspenze po naředění. **I:** Akutní a chronické onemocnění horních a dolních cest dýchacích (bronchitidy, rinitidy, sinusitidy, laryngofaryngitidy, exacerbace chronické bronchitidy, CHOPN, hypersekreční astma bronchiale, bronchiektázie). Stabilní chronická bronchitida i u kuřáků, prevence rekurentních infekčních epizod. K adjuvantní léčbě s antibiotiky v případech exacerbace s bakteriální infekcí, prevence respiračních komplikací po chirurgickém zákroku. **KI:** Přecitlivělost na léčivou látku nebo na kteroukoliv pomocnou látku a na látky obsahující volné SH skupiny. Jaterní poruchy a renální insuficience (Cl_{kr} <25 ml/min), homocysteinurie. Tělesná hmotnost dětí <15 kg (suspenze). **ZU:** Současné podávání přípravku s antitusiky nemá racionální opodstatnění a může způsobit akumulaci sekretů v bronchiálním stromu se zvýšením rizika superinfekce či bronchospasmu. Suspenze obsahuje sacharózu. **NÚ:** Zřídka se vyskytuje pálení žáhy, nauzea, výjimečně průjem. V několika případech byla pozorována ztráta nebo porucha chuti. Hypersenzitivní reakce jsou velmi vzácné. **IT:** Erdosteín potence účinek některých antibiotik (např. amoxicilinu, klaritromycinu). Byl prokázán synergický účinek s budesonidem a salbutamolem. **TL:** Pro užívání přípravku v době těhotenství, zejména v 1. trimestru, a při laktaci musí být zvlášť závažné důvody. **D:** Dospělí 1 tobolka 2–3× denně. Suspenze: děti: 15–20 kg (3–6 let) 2,5 ml 2× denně, 21–30 kg (7–12 let) 5 ml 2× denně, nad 30 kg (nad 12 let) 5 ml 3× denně. Dospělí: 8,5 ml 2–3× denně. Před každým použitím je třeba suspenzi znovu protřepat. **DRR:** Angelini Pharma Česká republika s.r.o., Palachovo náměstí 799/5, 625 00 Brno, Česká republika. **Reg. č.:** tobolky: 52/045/96-C, suspenze: 52/046/96-C. **Uchovávání:** Tobolky při teplotě do 25 °C, suspenze před naředěním nevyžaduje žádné zvláštní podmínky uchovávání, naředěnou suspenzi uchovávejte v chladničce při teplotě 2–8 °C po dobu maximálně 15 dnů. **Datum poslední revize textu SPC:** Tobolky: 1. 11. 2020, suspenze 10. 3. 2022. Přípravek je vázán na lékařský předpis a je hrazen zdravotními pojišťovnami s omezením E/PNE. **P:** Erdosteín je hrazen z prostředků veřejného zdravotního pojištění dospělým symptomatickým pacientům s diagnózou CHOPN od kategorie A, která má fenotyp bronchitický a/nebo frekventní exacerbace a/nebo CHOPN s bronchiektáziemi, kteří dodržují zákaz kouření a současně splňují následující kritéria: FEV1 po podání bronchodilatancia dosahuje méně než 80 % náležité hodnoty a mají alespoň 2 exacerbace/rok v anamnéze před nasazením léčby erdosteínem. Léčba není nadále hrazena, pokud během 3 měsíců nedojde ke zlepšení průběhu CHOPN. Seznamte se prosím se Souhrnem údajů o přípravku (SPC).

 **Angelini
Pharma**

Angelini Pharma Česká republika s.r.o.,
Palachovo náměstí 5, 625 00 Brno, www.angelinipharma.cz

Obsah

Seznam autorů	VI
Předmluva	XX

OBEČNÁ ČÁST .....

1

1 Vývoj respiračního systému	3
1.1 Vývoj respiračního traktu	3
1.2 Funkční anatomie respiračního systému u dětí	7
1.3 Poznámky k fyziologii respiračního systému u dětí	15
2 Anamnéza v dětské pneumologii	20
2.1 Nynější onemocnění	20
2.2 Osobní anamnéza	21
2.3 Abúzus	21
2.4 Rodinná anamnéza	22
2.5 Alergologická anamnéza	22
2.6 Farmakologická anamnéza	22
2.7 Epidemiologická anamnéza	22
2.8 Sociální anamnéza (event. pracovní anamnéza)	23
2.9 Gynekologická anamnéza	23
3 Fyzikální vyšetření	24
3.1 Úvod	24
3.2 Pohled (aspekce)	24
3.3 Pohmat (palpace)	27
3.4 Poklep (perkuse)	27
3.5 Poslech (auskultace)	28
4 Nejčastější symptomy respiračních onemocnění u dětí a jejich diferenciální diagnostika	33
4.1 Diferenciální diagnostika kašle u dětí	33
4.2 Diferenciální diagnostika dušnosti	37
4.3 Hemoptýza a plicní hemoragie u dětí	37
4.4 Bolesti na hrudi u dětí	39
4.5 Diferenciální diagnostika cyanózy u dětí	41
4.6 Stridor u dětí	42
5 Zobrazovací metody v dětské pneumologii	44
5.1 Zobrazovací metody spojené s radiační zátěží	44
5.2 Ultrazvuk hrudníku	61
5.3 Magnetická rezonance plic	68